



Mine Erindringer

Af

Signe Steffensen
1982

Sangen.

Sangen spillede en stor rolle i mit barndomshjen. Jeg kan tydeligt se for mig, når vi samledes om klarveret i havestuen - om vinteren, når de tykke grønne gardiner var for vinduerne, og der var fyre i kakkelovnen, - og om sommeren, når de hvide blondgardiner var for vinduerne, og havedøren stod åben. Allerbedst husker jeg pinsemorgen, når vi sang "I al din glans nu stråler solen". Den højtid og glæde der da var i havestuen i Thorning skole prægede mit ~~barndoms~~^e sind, så det virker endnu den dag i dag, da jeg er 70 år. - Den sang sang vi forresten altid to gange pinedag, først hjemme siden i kirken. Mens Asta og jeg var små, fik vi næsten altid lov til at sidde i vinduesnichen oppe ved orgelet, når vi var i kirke, der kunne vi jo på nært hold følge lærer Kristiansens taktfaste spil og fars følelsesfulde sang. Om aftenen sang vi ofte fædrelands- og andre sange og sluttede med en aftensang. - At vi skulle lære at synge og spille var lige så selvfølgerigt, som at vi skulle lære at tale, hjemme hos os. Far ledede også en sangforening, en hel masse af skoledistriktets bosiddende folk mødte op en aften i ugen og øvede flere forskellige stemmer, det lød godt når de fik dem lært og kunne synge sammen. Især husker jeg fotograf Jensens og Finderup Jacobsens kønne basstemmer og købmand Petersens flotte tenor. Af damerne havde frk.

Nielsen fra Skrå langt den kønneste stemme - en ^{dyt}dyt altstemme, det havde Marie Jensen forrester også, mens frk. Holst fra Gråskov sang en noget skinger sopran, jeg husker også, der engang var en, der råbte: "Munden op Holst, vinduerne klirrer". - Far havde også elever i violinspil, jeg husker, mor måtte sommetider gå en tur i haven, hvis begynderne spillede alt for hvinende falsk. Om vinteren holdt far aftenskole for unge mennesker assisteret af Finderup Jacobsen, Finderup Jacobsen var landbrugskandidat så han underviste selvfølgelig i naturfagene, - og så læste han op, det var han en mester til. Vi havde stor fornøjelse af Finderup Jacobsen, hvis marker gik rundt omkring de tre sider af skolens grund. Hvis der havde været en lang tørkeperiode, og det så begyndte at regne, vandrede Jacobsen rundt i sine kornmarker med en paraply over hovedet syngende af fuld hals. Og når vi besøgte dem om aftenen, sang han altid for os akkompagneret af sin søde lille kone, som var københavner. Købmand Petersen og hans kone var nogle dejlige mennesker, som vi også kom meget sammen med. Petersens, Jacobsens og fotograf Jensens var vist dem, vi kom mest sammen med, da jeg var barn.

Leg.

Der er vist ikke mange, der har leget så meget så godt som vi har, da vi var børn. Vi havde huller, og vi havde stier i have og læbælter, vi havde dukkehus og masser af dukker. Imellem skolen og præstegården var der et dige, der havde en hel sommer igennem en hule, hvor vi legede Robinson Kruse sammen med provstens datter Agnes. Far var en mester til at lege med os, mor passede sit hus til punkt og prikke og lærte os at arbejde, men leg lå ikke så meget for hende, men far straks der var faldet sne, fik han slæden frem og fik os med ud på en bakke. Når der var frosset is på dammene, fik han skøjterne smurt og kom af sted med os. Og han kunne lave store snehuler til os, udhule en roe og skære huller i den, så den blev en fornem lampe i snestuen. Far kunne lave drager med lange haler, som kunne flyve højt han kunne lege "To mand høj" og "To mand frem for en enke". - Men mest spillede vi kroket, hvor har vi spillet mange dejlige sommeraftener sammen med Petersens, Jensens og Jacobsens, men for det meste spillede vi bare med os selv.

Ture med far.

Vi elskede at gå ture med far, bare vi gik en tur hen ad vejen, havde far en masse at fortælle om blomsterne i vejgrøften, om insekterne og om fuglene. Og gik vi en tur over i "Trolldmose",

blev det endnu mere spændende, der var tyttebær og revlinge-bær og forskellige svømmefugle, og vi skulle passe på ikke at træde på en hugorm. - Gik vi en tur i skoven, hørte vi om de forskellige træer, blade og blomster, plukkede liljekonvaller, anemoner, engblommer o.s.v., og altid skulle vi en tur om til festpladsen og beundre "den store bøg". - Men skønnest af det hele syntes jeg det var, hvis far ville gå en tur med os en vinteraften, når det var stjerneklart, alle stjernerne kendte far og kunne fortælle om dem. Jeg kan føle endnu, hvor dejlig varm og blød fars store hånd var, når den holdt om min lille, mens universets umådelige vidder åbenbarede sig for mine undrende barneøjne. Og bagefter var det dejligt at komme ind i mors hyggelige, lune stue, hvor de stegte æbler sydede i kakkelovnen. - Fars fortælleevne betød også meget for hans elever, han kunne fortælle både bibelhistorie og danmarkshistorie, så man syntes, man selv oplevede det. - Jeg husker, hvordan tårerne stod ham i øjnene, når han fortalte om Danmarks nederlag i 1864. -

Husflidsskolen.

Far underviste i sløjd en aften om ugen i mange år. Dertil havde han en tro hjælper i gdr. Jens Chr. Jensen fra Gråskov, det var en lille, hurtig mand som kom spadserende i sine halvlange

støvler, enten det var snestorm eller solskin. Efterhånden opnåede de to endda at få bygget et hus, hvori al sløjdundervisningen skulle foregå, "husflidsskolen" kaldte vi huset.

Haven.

Vi havde en stor, dejlig have, og den udgjorde en væsentlig del af mit hjem. Jeg vil lige nævne nogle få ting, så I kan se det hele for jer. - Verandaen, lysthuset, rødtjørnen, som vi så tit sad under og spiste jordbær eller drak kaffe om sommeraftenerne, stenhøjen, nøddegangen, lindehækken, navrhækken, tulipangangen og den hule taks, som Asta og jeg krøb ind i, når vi skulle gemme os. Og sidst men ikke mindst flagstangen, hvor vi mangan en festlig morgen hjalp far med at hejse vort skønne flag.

Krig og fred.

Da den første verdenskrig brød ud, var jeg fire år, jeg husker det ganske tydeligt, selvfølgelig fordi det gjorde så stærkt et indtryk på mor og far. Der var ingen biler i Thorning dengang, men maler Gadegård havde en motorcykle med sidevogn, og han kørte de unge mennesker, der var indkaldt til sikringsstyrken, til Kjellerup, jeg kan endnu høre, hvordan det lød, når han startede. Og så sagde mor og far: "Så, nu kører han med et par

mere." Mor og far talte meget om krigen, og far havde kort over de forskellige slagmarker og flyttede nipsenåle, efter som de forskellige fronter flyttede sig. Men ud over ration~~er~~eringsmærkerne og det, at vi spiste byggrød til aften, husker jeg ikke noget videre til krigen. - Jo, forresten, der var en fangelejr i Hald, og min bror Aage, som læste i Viborg dengang, havde sommetider en eller anden af fangerne med hjem i weekenden, det var meget interessant. Så husker jeg da også rensdyrene i Kongenshus. Godt et par mil fra mit hjem købte en mand et stort hedeareal og skaffede en hel del rensdyr herved fra Lapland. Der gror jo rensdyrlav i lyngen og han havde fundet ud af, at der vist kunne leve mange rensdyr på de jyske heder. Med rensdyrene fulgte et par lapper-en mand og en kone-for at passe dem. Disse to sjove mennesker i deres flotte lappedragter var gæster hjemme hos os en søndag, det var meget spændende. - Men da det begyndte at gå dårligt for Tyskland, blev alle rensdyrene efterhånden slagtet og sendt derved, deres ejer var tysksindet. Vi havde en lille sønderjysk pige en tid under krigen, men hun var så tysksindet, hendes søster, som var i nabobyen, var derimod dansksindet. Da mor og far var på rejse i sønderjylland efter krigen, besøgte de også

hendes hjem, og de fortalte os, da de kom hjem, at faderen var meget tysksindet og moderen var dansksindet. -

Så husker jeg, da freden kom. Asta og jeg gik bakken ovenfor smedien, da kirkeklokkerne begynte at ringe. Vi løb hjem og kom med far ned i haven for at hejse flaget. - far græd, og det gjorde han også, da det halve af Sønderjylland måtte blive under Tyskland efter afstemningen. En foredragsholder, som tit blev omtalt i mit hjem var polarforskeren Mylius-Erichsen, han havde været i Thorning og boet hos mor og far, lige før han tog til Grønland med Danmark-ekspeditionen og omkom i 1907. Vi følte altid en vis højtid, når vi sang hans sang: "Julesne og skøjteis".

Forsamlingshuset.

Thorning forsamlingshus spillede en stor rolle i mit barndoms- og ungdomsliv. Tidligt kom jeg med til foredrag, dilettant og gymnastikopvisning. Og vores livlige og rare præstekone fru Larsen arrangerede børnefester og meget andet, hun havde altid noget for, det var festligt at sidde nede på hendes køkkenbord og snakke en formiddag. - Engang, da jeg var blevet voksen, ville hun absolut have mig gift med præsten i Sjørørslev, som var ungarl, hun inviterede os sammen og lavede alle mulige hundekunster, -

men han var nu ikke noget for mig. - Og da jeg nogle år senere havde fundet min rare, dejlige mand, kan jeg huske hun sagde i sin bryllupstale: "Ja, Signe, jeg kan nok se, at du selv var bedre til at finde dig en mand, end jeg var til at skaffe dig en." - Det var et lille sidespring. - Tilbage til forsamlingshuset. Om vinteren var der den ene foredragsrække efter den anden, hvor har jeg hørt mange gode mænd i Thorning forsamlingshus. En del af dem, der var langvejs fra, boede hos os om natten, det var også interessant. Jeg husker den høje flotte Peter Freuchen, som trak lidt på det ene ben, fordi hans ene fod var frosset af på Thule-ekspeditionen. Og jeg husker den gamle sure folkemindesamler Evald Tang Kristensen, som spruttede af arrigskab, fordi vi ikke kunne få hans ridderkors sat tilfredsstillende, før han skulle i forsamlingshuset og holde foredrag. Og jeg husker mange andre, som det bliver for vidtløftigt at fortælle om her. - Så var der gymnastik, folkedans og dilettant, - åh, hvor vi morede os, når vi øvede til dilettant. - Så var der ungdomsmøder og ikke at forglemme baller i gymnastikforeningen og i ungdomsforeningen. Jeg kan endnu høre, når Bugge stemte i med: "Skøn jomfru vil du med i skoven." - Danselærer Wissing fra Viborg holdt også et par vintre i mine unge dage danseskole i forsamlings-

huset, det havde vi megen morskab af. I forsamlingshuset kom også alle fars og mors gode venner fra "Æ søndersogn", I.C. Nielsen og Ane, J.P. Lassen og Sine, Hans Toft og moster, Thomas Nielsen og Hanne, Søren Lysdal og Kirstine Søren Bøgedal og Karoline, Jens Jensen og Ane, Jens Andersen og Sine, Søren Peder Holm og Sine, P. Laursen og hans rare Marie, som jeg tidligt lagde mærke til, fordi hun var meget fikser end de andre bønderkoner. - De kom også allesammen på besøg i mit hjem, hvor vi havde mange hyggelige og fornøjelige aftener sammen med dem.

Veninderne og vennerne!

Den kloge og dygtige Ingeborg fra "Grågård" var i nogle år Aastas og min bedste veninde, hvor har vi travet eller cyklet til "Grågård" mangan søndag eftermiddag eller aften, og Ingeborg kom jo så til gengæld altid til os, når vi skulle med til noget i forsamlingshuset. Jeg tror nok, hun fik lov at komme med lidt mere på Aastas og min konto, for "Gråbonden" sagde gerne: "Det lærer Nielsen ka la si dattere go mej te, kan a osse la min go mej te". - Men hvor skulle Ingeborg bestille meget, hvis vi f.eks. skulle til fest en søndag aften, skulle hun altid have de to lange

rækker kører malket først. Ingeborgs fætre på den anden "Grågård" hørte med til vores faste stab af opvartende kavalerer, Asta blev da også gift med den ene af dem. Vi havde altid så mange drengevenner. Om sommeraftenerne samledes der altid en flok nede omkring skolen, Clemmen, Peter, Frederik, Carl, Peder, Poul, Kristian og mange flere, vi morede os dejligt sammen med dem - og i al uskyldighed. Ingeborg døde desværre så ung, det var en stor sorg. -

Senere fik jeg nogle gode veninder i P. Laursens tre piger, ja, vi havde da kendt hinanden hele tiden, men vi blev knyttet mere sammen, da jeg kom på "Dambod højskole" først en sommer sammen med Esther og så en sommer sammen med Henne. Henne blev senere min meget kære svigerinde, hun og hendes mand mødtes første gang til mit bryllup. -

Det var festligt at komme hos Per Laursens, Marie var altid så glad og livlig og forstod os unge så godt, og Per var gemytlig og uhyre slagfærdig.

Julen.

Julen var min barndoms bedste fest. - Mor havde en travl tid før jul, der skulle slagtes, bages, gøres rent og pyntes op i hele huset. Og om aftenen, når vi små var kommet

i seng, sad mor og lavede julegaver til os, - altid fornuftige gaver - men ih, hvor var det spændende. -

Dagen før juleaften kom faster Andrea, hun hørte til hos os i julen, og hun var festlig. Skønt hun havde mistet både sin mand og sin eneste datter, var der ingen, der kunne holde sjov med os som faster. Alt kunne vi snakke med faster om, og da vi blev større, betroede vi hende alt om vores små sværmerier og diskuterede det med hende. - Når det begyndte at mørkne juleaften, lyttede vi til, hvordan kirkeklokken kimedede julen ind, og så gik vi i kirke og hørte juleevangeliet, kirken var altid stopfyldt juleaften og så var den fint pyntet med masser af lys og grangrene. Efter gudstjenesten gik vi hjem til, den lækre julemad - risengrød og flæskesteg, - det smagte meget bedre den aften, end det ellers gjorde, og der var stor spænding om, hvem der fik mandelgaven, som stod indpakket midt på bordet. Jeg kan endnu se fars udtryk, når han sad med mandelen gemt i den ene kind. Efter mad og opvask skulle juletræet tændes, det var far, der ordnede det. Han lukkede omhyggeligt dørene mellem stuerne og slukkede lyset i den stue, vi sad i, mens han tændte træet. Det killede i hele kroppen

af spænding, mens vi sad og ventede - og endelig lukkede far fløjdørene op, og der stod det strålende træ i al sin pragt, det er den største fryd, jeg mindes fra min barndom. -

Så dansede vi om træet, og altid begyndte vi med at synge: "Velkommen igen Guds engle små", og efter den fulgte alle de andre dejlige julesalmer. - Senere fulgte udde-lingen af gaverne - små, beskedne gaver, synes vi i dag, men dengang blev vi henrykte for dem. Jeg kan aldrig være taknemmelig nok for mit dejlige barndomshjem, hvor jeg blev så solidt forankret i det kristne livssyn, så det er blevet lys og skjold for mig til mine dages ende. I dag har mange mennesker forladt deres barnetro, og det er vel derfor, verden er blevet så forrået, som den er, mange stakkels børn hører kun eder og forbindelser og utilfredshed i deres hjem. -

Min mor.

Mor var meget dygtig til at føre hus, alt strålede og skinnede af renhed omkring hende, og så var hun en meget fin kok, jeg husker endnu hendes butterdej, hendes blomkålsgratin og mange andre lækkerier. Når mor var færdig over middag, klædte hun sig om og tog

et snehvidt forklæde på, og så sad hun ved s sybord og strikkede, hæklede, lappede og stope det meste af eftermiddagen. Mor var ikke alene proper, hun havde også forstand på bakteriologi, alt hvad vi havde spist af og med skulle skoldes, mis måtte ikke røre vores tallerkner eller fade, vi måtte ikke så gerne besøge nogle kammerater, hvis mor var meget griset, og vi måtte ikke så gerne låne bøger i ungdomsforeningens bibliotek, fordi konen, som bestyrede det, slikkede på fingrene, når hun bladede i bøgerne. -

Min mor kunne også være festlig. Jeg husker engang, vi skulle på skovtur med madkurv sammen med købmand Petersens og Finderup Jacobsens, men da dagen kom, øsede regnen ned. Mor var imidlertid ikke rådvild, hun og far ryddede alle møblerne ud af havestuen, der var et grønt tæppe over hele gulvet, og mor stillede en stor palme og flere andre store grønne planter i spredt orden over hele tæppet. Så blev der sendt bud til gæsterne, at de skulle komme på skovtur hos os. Da de kom, nød vi vores medbragte mad på gulvtæppet, og det blev en ualmindelig fornøjelig skovtur.

Søskende.

Vi var fem børn hjemme. Min ældste søster Min var næsten 18 år, da jeg blev født, hun var e

livlig og glad pige og havde en fornøjelig ungdom og mange venner. Hun blev gift med Meinert Sørensen og fik to drenge. Min næstældste søster dagny var mere stilfærdig men god og rar som få. Hun forelskede sig i Johannes Nielsen, som havde været meget syg af tuberkulose, så far og mor fik hende til at tage en lærerindeuddannelse, før hun giftede sig med ham. Det gjorde hun så, og de blev gift og fik en hel del lykkelige år sammen, selv om han døde ret tidligt. De fik to piger. - Min eneste bror Aage havde arvet fars kærlige og bløde sind og var livlig og glad tillige med. Som lille husker jeg ham kun fra week-enderne, for han var flyttet til Viborg for at gå på gymnasiet, da jeg var ganske lille, og efter studentereksamen rejste han til København for at læse til læge. Der er to episoder, jeg husker særlig godt fra hans studietid i København. Den første er fra engang jeg var syg. Som 7-årig var jeg meget syg, først lå jeg hjemme i 6 uger, så kom jeg på sygehuset i Kjellerup, hvor jeg blev opereret to gange i den ene lunge, og så lå jeg med dræn i lungen i syv måneder. Jeg fik lov at komme hjem og kunne skifte drænet. På sygehuset gav det altid et stik, når de tog drænet ud, og når de satte et andet ind, men Aage gjorde det så blødt og forsigtigt, så jeg næsten ikke mærkede noget. - Det andet jeg husker

*hjem til
sind, fordi
blev var*

fra hans studietid er engang - vist et par år senere, - mor, far, Asta og jeg besøgte ham en uge, og alt det spændende og for os stor-slåede vi oplevede i København. - Aage blev færdig med sin uddannelse og blev turnuskan- didat på forskellige københavnske hospitaler - Men så kom den spanske syge, folk døde som fluer, Aage måtte sidde nat efter nat og holde de febersyge mennesker, til de døde og blev sorte i ansigterne. Det kunne hans blødsind ikke holde til, han fik et knæk, han aldrig forvandt. Så sagde han farvel til læge- gerningen og fik et job som afdelingsleder på "Kraks Vejviser" hos rare gamle dr. Krak, som desværre døde året efter. Da jeg havde fået min realeksamen og havde været i huset hjemme et år, skaffede Aage også mig ind på "Kraks Vejviser", - ikke hos ham selv, men hos afdelingsleder Karlberg. Og vi havde nogle dejlige år sammen i København. Aage viste mig byen og forklarede mig om alt. Af og til var vi hos "Lorry" med gode venner eller på teater eller til koncert. Om sommeren tog vi ture til Furesøen, i Dyrehaven, på Galopbanen, på Travbanen, i Søndermarken, i Kongelunden og mange andre steder. Aage døde tidligt, men nåede da at blive gift med Lis Kold og få en lille pige. Vi var altid kom- men meget sammen med Lis's forældre, hendes far var kriminalassistent i Århus. Mit sid-

ste år i København var jeg i huset hos enkefru Juul-Nyholm. Fru Nyholm var Københavner, og hendes mand havde været præst i Tårs helt oppe ved Hjørring. Da han døde, flyttede hun igen til København, for at to af hendes drenge kunne bo hos hende mens de læste færdig. Hendes ældste søn var blevet læge og hendes eneste datter var blevet gift med en præst. Af de to, som var hjemme, læste den ene til præst og den anden til maskinmester. Der kom masser af unge mennesker i det hjem, og altid hjalp de mig, så jeg kunne komme ind og snakke og lege med dem. Det var et dejligt sted at være. Familien Juul-Nyholm og familien Terkelsen på Dambod var nogle meget fine mennesker, som jeg altid vil huske og beundre.

Men nu skal jeg fortælle om min tredie søster Asta, som kun var lidt ældre end mig. Og fordi de tre andre var noget ældre, følte vi os næsten som et par tvillinger. Asta var meget lattermild en rigtig grinebider og fuld af kommers, vi legede utroligt godt sammen og lavede mange kunster. Vi havde også den lykke at være sammen hjemme de første af vores ungdomsår, fordi jeg fortsatte min skolegang på Kjellerup realskole. På realskolen fik jeg to gode veninder - Karen Breinholt - hvis far var læge i Hvam og Eli Christensen - hvis far var manufak-

turhandler i Kjellerup. Vi var meget sammen i hinandens hjem i de år, vi gik i skole sammen. Senere kom Asta på høj- og husholdningsskole og fik et par huslige pladser, hvorefter hun blev gift med Frederik Lassen og fik fire piger og en dreng. -

Jeg selv fik den lykke at blive gårdmandskone, og det er vel det sundeste og bedste liv, man kan tænke sig - i nær kontakt med dyrene og naturen. Jeg fik en god og glad mand og et par dejlige børn - en dreng og en pige. Hvad kan man ønske sig mere af livet. Tak.